

Protokoll fra møte i Statens seniorråd

Dato: 29.- 30. november 2017

Klokkeslett: Onsdag 29. november kl. 11.30 til torsdag 30. november kl. 11.30

Sted: Holmenkollen Park Hotell

Til stede: Wenche Frogn Sellæg, Erik Råd Herlofsen, Carl I. Hagen, Rita Lekang, Tora Aasland, Turid Wickstrand

Forfall: Liv Thun

Fra sekretariatet: Ingrid Køhler Knutsen, Wenche Halsen (fra og med sak 50/17)

Fra Helse- og omsorgsdepartementet: Aina Strand (til sak 53/17 og 54/17)

Saksliste:

Sak	Tittel	Sakstype
46/17	Innkalling og saksliste	Beslutning
47/17	Siden sist – Muntlig orientering fra rådsleder og sekretariat	Orientering
48/17	Status for arbeidet med særaldersgrenser – oppfølging av sak fra forrige møte	Muntlig orientering
49/17	Forskriftsarbeidet - Kommunale og fylkeskommunale eldreråd	Beslutning
50/17	Oppfølging av ny likestillings- og diskrimineringslov og samarbeid med LDO	Diskusjon
51/17	FN-Europa Ministerdeklarasjon 2017 og arbeidet med aldring i Europa	Orientering
52/17	Saker og henvendelser fra rådsperioden som bør følges opp	Diskusjon/ beslutning
53/17	Årsrapport 2017	Beslutning
54/17	Besøk av statssekretær Maria Jahrman Bjerke	Orientering
55/17	SmartOslo og Aldersvennlige byer og samfunn – Besøk av prosjektleder Lene Lad Johansen og Anne Berit Rafoss fra Oslo kommune	Orientering

46/17 Innkalling og saksliste

Rådsleder ønsket velkommen til det siste møtet i rådsperioden.

Sakslisten og innkallingen godkjent.

47/17 Siden sist

- UNECE ministerkonferanse om aldring i Lisboa 20. – 22. september. Sekretariatsleder orienterte om konferansen der hun var med som en av deltakerne i den norske delegasjonen.
- Seniorpolitisk redegjørelse. Det ble gitt en orientering om arrangementet 2. oktober siden ikke alle rådsmedlemmer hadde anledning til å være tilstede. Videre om at papirutgaven er sendt til alle de nye stortingsrepresentantene og til ordførere og eldreråd i alle landets kommuner. Det framkom også ønske om at den skal sendes til partiene og deres ungdomspartier.
- Statens seniorråd har vært med på en fellesuttalelse sammen med flere organisasjoner med anmodning om at Stortinget må reversere kuttet som er foreslått i heistilskuddet i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2018.
- Senter for seniorpolitikk - Forskningskonferanse 2017 med framleggelse av seniorpolitisk barometer for 2017. Sekretariatsleder deltok på konferansen som handlet om kompetansebehov i et digitalt arbeidsmarked. Barometeret viser at seniorer holder fast på sin sterke stilling i norsk arbeidsliv, men det viser utslag om aldersdiskriminering som man ikke har sett så mye til tidligere. Direktør for Senter for seniorpolitikk, Kari Østerud, sier det også er påfallende med mange norske ledere uvitenhet om de nye aldersgrensene i arbeidslivet.
- Det ble orientert om møter, deltakelse og innlegg som rådsleder og sekretariatsleder har vært på.
- Rådsleder orienterte om sitt møte med helse- og omsorgsminister Bent Høie om rådets framtid. Statens seniorråd står omtalt i statsbudsjettet. Statsråden hadde invitert rådsleder fordi han var interessert i å lytte til hennes erfaringer og innspill til hvordan et nytt råd kan bli en sterk stemme i seniorpolitikken. Rådsleder ga uttrykk for en viss skuffelse i at andre departement ikke i større grad har engasjert seg på viktige seniorpolitiske områder som f.eks. arbeidslivsdeltakelse og digital deltakelse.

48/17 Status for arbeidet med særaldersgrenser

På forrige rådsmøte ble det etterlyst status for hvordan Arbeids- og sosialdepartementet ligger an med arbeidet med særaldersgrenser. Sekretariatsleder ga en orientering basert på muntlig kontakt med departementet. Det ble gitt uttrykk for at dette er temaer som må tas med partene i tariffoppgjørene og at det i oppgjøret til våren er andre store saker som blir temaene. Man ønsker derfor å vente med spørsmålet om

særaldersgrensene. Bl.a. vil tilpasninger av offentlige tjenestepensjoner til å være med i tråd med bestemmelsene i pensjonsreformen fra 2011 være et av de store temaene.

Vedtak:

Orienteringen ble tatt til etterretning.

49/17 Forskriftsarbeidet - Kommunale og fylkeskommunale eldreråd

I saksfremstillingen er det redegjort for Kommunal- og moderniseringsdepartementets arbeid med ny forskrift om kommunale eldreråd og skissert ulike muligheter for å kunne gi innspill til forskriftsarbeidet.

Hjemlingen av kommunale- og fylkeskommunale eldreråd ble vedtatt lagt inn i kommuneloven i juni 2017. Departementet opplyser at arbeidet med forskriften er forsinket, og at man sannsynligvis vil trenge neste halvår til å ferdigstille arbeidet. Det var opprinnelig ikke lagt opp til at det skulle være noen høringsrunde, men departementet vil ta det opp til ny vurdering i januar-februar 2018. Departementet opplyser at man er velkommen til å gi innspill selv om det ikke er som svar på en høring.

Rådet ønsker å gi innspill til forskriftsarbeidet. Rådet mener at felles råd med personer med nedsatt funksjonsevne ikke er ønskelig. Eldre og funksjonshemmede har ikke sammenfallende interesse- og virksomhetsområder. Råd for funksjonshemmede skal også representere unge funksjonshemmede over 18 år. Interesser og livsfase for personer over 18 år vil være svært ulikt sammenlignet med eldre, og fokus på innhold i tjenester kan derfor også være svært forskjellig.

Ut fra henvendelser råd og sekretariat har fått fra eldrerådene ute i kommunene, er det flere som erfarer at eldrerådene ikke blir involvert tidlig nok i saker som angår eldrebefolkningen, og at eldrerådene ikke blir sett og hørt. I forskriften bør det stå at alle saker som skal behandles i kommunestyret skal sendes til eldrerådet før de går til kommunestyret. Da kan det enkelte eldreråd selv vurdere hvilke saker de vil ta opp til behandling i rådet. På den måten kan man sikre en tidlig involvering av eldrerådene. Videre kan det synes uklart hvor eldreråd som ikke blir involvert og hørt i sin kommune skal henvende seg med sin klage. En tydeliggjøring og avklaring kan være påkrevet. Slik informasjon må formidles i den opplæringen rådsmedlemmene gis.

Statens seniorråd mener at det er kommunene/fylkeskommunene som må ha ansvar for opplæring i lokalt eldrerådsarbeid. Slik opplæring kan inngå i en felles folkevalgtopplæring som kommunen gir.

Vedtak:

Statens seniorråd sender sine innspill til arbeidet med ny forskrift om eldreråd til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

50/17 Oppfølging av ny likestillings- og diskrimineringslov

Rådet er opptatt av at arbeidet mot aldersdiskriminering og oppfølging av loven, nå må følges tett opp. Rådet har i tidligere høringssvar uttalt at håndhevingsapparatet på diskrimineringsområdet må fungere godt og være et sterkt, tilgjengelig og tydelig apparat som bistår de som blir utsatt for diskriminering og som forebygger diskriminering. Videre at man må sikre nødvendige ressurser i Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) slik at veiledningsrollen kan ivaretas tilfredsstillende, også med et utvidet vern mot aldersdiskriminering.

Rådet er bekymret for hvordan den nye rollen for LDO med bl.a. et økt antall veiledningssaker knyttet til aldersdiskriminering skal kunne gjennomføres innenfor dagens økonomiske rammer. At faglige ressurser og bevilgninger overføres til etablering av ny diskrimineringsnemnd uten at det tilføres nye ressurser og kompetanse til LDO for ivaretagelse av et utvidet aldersdiskrimineringsvern, gir grunn til bekymring.

Rådet mener det er på tide at regjeringen starter et arbeid med gjennomgang av aldersgrenser som er fastsatt i lover og forskrifter og som ikke er berørt av den nye loven.

Vedtak:

Sekretariatet i samråd med rådsleder og nestleder utformer et brev til barne- og likestillingsministeren med kopi til Likestillings- og diskrimineringsombudet med synspunkter på hvordan loven bør følges opp. I brevet må rådets bekymring for ressursituasjonen i LDO komme til uttrykk. Brevet godkjennes av rådet før det sendes.

51/17 FN-Europa Ministerdeklarasjon 2017 og arbeidet med aldring i Europa

I regi av FN-Europa/Økonomikommisjonen (UNECE) pågår det et bredt anlagt samarbeid for å fremme aktiv aldring i Europa. Konferansen i Lisboa var knyttet til at man i 2017 skulle vedta den fjerde deklarasjonen om hvordan man skal jobbe for å fremme aktiv aldring i medlemslandene.

I dette systemet er det etablert en arbeidsgruppe - «UNECE Working Group» som bl.a. presenterer et syn på aldring ut fra et aldersintegrert livsløpsperspektiv. Sekretariatsleder presenterte en modell for aldring som tar utgangspunkt i dette perspektivet. Man snakker om «rethinking and reframing age». Perspektivet sammenfaller godt med mandatet Statens seniorråd har arbeidet ut fra og muliggjør et mer fleksibelt syn på livsløpet.

52/17 Saker og henvendelser fra rådsperioden som bør følges opp

I forbindelse med at nåværende Statens seniorråd avholder det siste møtet i sin fungeringsperiode, var det naturlig å ta fram konkrete saker og saksområder som rådet har engasjert seg i for å diskutere om og hvordan de bør følges opp av sekretariatet og et eventuelt nytt råd.

Det er både noen av saksområdene som er omtalt i Seniorpolitisk redegjørelse, men også enkeltsaker.

Vedtak:

1. Statens seniorråd vil etterlyse svar fra Kulturdepartementet på henvendelsen om statsstipendiatenes aldersgrense som ble sendt i brev av 17.10.2016.
2. Arbeidet med særaldersgrenser må følges opp av et nytt råd.
3. Forskriftsarbeidet - Kommunale og fylkeskommunale eldreråd. Det vises til vedtak i sak 49/17.
4. Oppfølging av ny likestillings- og diskrimineringslov. Det vises til vedtak i sak 50/17.
5. Forholdet mellom yrkesaktivitet og pårørendeomsorg. Statens seniorråd anbefaler et nytt råd å følge opp vedtaket i sak 29/17 der rådet besluttet å henvende seg til departementet med spørsmål om hvordan ordninger som skal tilrettelegge arbeidslivet for pårørende som har store omsorgsoppgaver følges opp.

53/17 Årsrapport 2017

Utkastet til årsrapport ble gjennomgått og diskutert.

Vedtak:

Årsrapport for 2017 godkjennes med de endringene som framkom under møtet. Rapporten legges ut på nettsidene til Statens seniorråd.

54/17 Besøk av statssekretær Maria Jahrman Bjerke

Rådsleder ønsket statssekretæren velkommen. I sin hilsen til rådet ønsket hun å takke for innsatsen som er gjort i rådsperioden med særskilt takk til rådsleder og overbringe hilsener fra helse- og omsorgsminister Bent Høie. Hun sa at det er skjedd noe i rådsperioden til at det nå snakkes mer om eldre og om at eldre ikke er en ensartet gruppe. Rådet har bidratt til å flytte perspektivet på eldrelev. Regjeringen synes det har vært godt med en annen stemme i offentligheten om de viktige sakene for eldrebefolkningen.

55/17 Aldersvennlige byer og samfunn

Besøk av Anne Berit Rafoss fra Oslo kommune som leder arbeidet med Oslo som aldersvennlige by. Grunnet endringer i programmet utgikk den varslede presentasjonen av arbeidet med SmartOslo.

Oslo og Trondheim er med i et internasjonalt WHO-nettverk av aldersvennlige byer og samfunn. Nettverket arbeider for inkluderende og tilgjengelige byer og samfunn som fremmer aktiv og sunn aldring og som er gode å bo i for alle. Flere kommuner er i gang med arbeidet for å bli med i nettverket. Nettverket har åtte innsatsområder. Av disse har Oslo satset på følgende områder:

- Utendørsområdet og fysisk aktivitet
- Transport
- Bolig
- Samfunnsdeltakelse
- Kommunikasjon og medvirkning
- Helse- og omsorgstjenester

Oslo er også med i en gruppe av Eurocities som er et nettverk av store europeiske byer som arbeider med ulike temaer som f.eks. «Barrier-free city for all», «Urban Ageing» og transport og mobilitet – temaer som i stor grad berører eldrebefolkningen.

Sekretariatet har hatt et godt samarbeid med Oslo for å synliggjøre betydningen av samfunn som er gode å bli eldre i. Regjeringen ønsker også et nasjonalt nettverk for aldersvennlige byer og samfunn. Det vil være svært naturlig for et nytt Statens seniorråd å knytte seg tett opp mot arbeidet i disse nettverkene.